

Секція 6.

БІОТЕХНОЛОГІЯ І БІОБЕЗПЕКА

Ковальчук Є. С.*, **Линчак Н. Б.**, **Барбан О. Б.**

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Горіхуватський шлях, 15, м. Київ, 03041, Україна

**e-mail: 5916706@ukr.net*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Органічне виробництво в Україні – це перспективний напрям розвитку сільського господарства, який відповідає сучасним вимогам до якості та безпечності продуктів харчування, а також сприяє збереженню довкілля. Дедалі більше людей обирають органічні продукти, що стимулює розвиток цього сектору. Вони вирощуються за допомогою природних методів, що сприяють збереженню родючості ґрунту, біорізноманіття та екологічного балансу. Ринок органічних продуктів в Україні активно розвивається, хоча й має ще великий потенціал. Все більше українських фермерів переходять на органічне виробництво, а споживачі стають все більш свідомими і вимогливими до якості продуктів харчування.

Хоча точні дані про доступність органічних продуктів у кожному регіоні можуть відрізнятися, загалом можна виділити такі тенденції:

- Західні регіони: традиційно вважаються більш розвиненими в плані органічного виробництва. Тут зосереджена значна частина органічних господарств, а також є розвинена інфраструктура збуту.
- Центральні регіони: поступово наздоганяють західні регіони. У великих містах, таких як Київ, є широкий вибір органічних продуктів.
- Східні та південні регіони: рівень розвитку органічного виробництва та доступність продуктів є нижчим, однак ситуація поступово змінюється.

Швидкий розвиток біотехнологій, глобалізація та баланс між інноваціями та безпекою біопродуктів призвели до необхідності комплексного механізму правового регулювання умов виробництва, обігу та споживання продукції, отриманої з використанням біотехнологій. Це надзвичайно динамічна сфера, яка постійно розвивається відповідно до наукових досягнень та суспільних потреб.

Основними нормативно-правовими документами, що регулюють питання використання біотехнологій є:

– Закон України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції». Встановлює загальні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічних продуктів. Цей закон визначає основні принципи біобезпеки, процедури оцінки ризиків, вимоги до маркування продукції, що містить ГМО, та відповідальність за порушення законодавства.

– Постанови Кабінету Міністрів України:

Постанова Кабінету Міністрів України від 23.10.2019 № 970 «Про затвердження Порядку (детальних правил) органічного виробництва та обігу органічної продукції»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 12.02.2020 № 87 «Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру операторів, що здійснюють виробництво продукції відповідно до вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, Державного реєстру органів сертифікації у сфері органічного виробництва та обігу органічної продукції, Державного реєстру органічного насіння і садивного матеріалу»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1032 «Про затвердження Порядку сертифікації органічного виробництва та/або обігу органічної продукції та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23.10.2019 № 970»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 22.09.2021 № 1005 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження органом сертифікації господарської діяльності у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції і визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) Державною службою з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 09.02.2022 № 102 «Про затвердження Порядку визначення періодичності здійснення планових заходів державного контролю відповідності діяльності операторів (потужностей) вимогам законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, які здійснюються Державною службою з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, та критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від її провадження».

- Накази Міністерства аграрної політики;

- Накази Міністерства економіки.

Правове регулювання використання біотехнологій в Україні постійно розвивається. Існуюче законодавство забезпечує базовий рівень безпеки, однак для подальшого розвитку цієї сфери необхідні додаткові зусилля з боку держави, наукової спільноти та бізнесу.

Розвиток біотехнологій в Україні має величезний потенціал для модернізації економіки, підвищення якості життя та зміцнення міжнародного авторитету країни. Для досягнення успіху необхідно створити

сприятливі умови для розвитку біотехнологічного сектору, залучати інвестиції, підтримувати наукові дослідження та розвивати співпрацю з міжнародними партнерами.

Впровадження органічного виробництва є важливим кроком для забезпечення сталого розвитку сільського господарства. Органічне виробництво може стати привабливим для споживачів, які прагнуть купувати здорові та екологічно чисті продукти.

Шляхтун І. С., Шитікова Ю. В., Піскова О. В.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Горіхуватський шлях, 15, м. Київ, 03041, Україна

e-mail: shlyahtyni@gmail.com

МОРФОГЕНЕЗ ЛАВАНДИ ВУЗЬКОЛИСТОЇ (*LAVANDULA ANGUSTIFOLIA* MILL.) В УМОВАХ *IN VITRO* ДЛЯ ОТРИМАННЯ РОСЛИН СТІЙКИХ ДО АБІОТИЧНИХ СТРЕСОВИХ ФАКТОРІВ

Рослини часто піддаються впливу багатьох стресових факторів, таких як низька/висока температура, засоленість, посуха, повені, несприятливі температурні умови і токсичність спричинена впливом важких металів. Ці фактори стресу є загрозою для рослин і не дають їм повністю розкрити свій генетичний потенціал, а також обмежують продуктивність сільськогосподарських культур у всьому світі. Фактично абіотичний стрес є основною причиною втрати врожаю в усьому світі, знижуючи середню врожайність більшості основних культур більш ніж на 50%. Абіотичні стресори спричиняють збитки на сотні мільйонів доларів щороку через зниження врожайності та загибелі врожаю. У природі стресові фактори, як правило, не є ізольованими і впливають на рослини комплексно. Для протидії несприятливим факторам навколишнього середовища природа розробила різноманітні способи боротьби з ними та терпимості до них, властиві рослинам.

Лаванда вузьколиста (*Lavandula angustifolia* Mill.) – поширена ефіроолійна культура родини глухокропивних, олія та суцвіття якої широко використовуються в фармакологічній, парфумерно-косметичній та харчовій промисловостях, та інших галузях. Вирощування та промислове використання лаванди вузьколистої поширене на півдні України. Нестача посадкового матеріалу адаптованого до умов України спонукають до розробки та впровадження інтенсивніших методів розмноження, серед яких і мікроклональне розмноження в умовах *in vitro*.

Метою роботи було отримання посухостійких ліній лаванди вузьколистої та розробка технології їх клонального мікророзмноження.

Матеріалом дослідження були вирощені в умовах відкритого ґрунту сорти лаванди вузьколистої 'Синева Надії' та 'Вдала', які характеризують